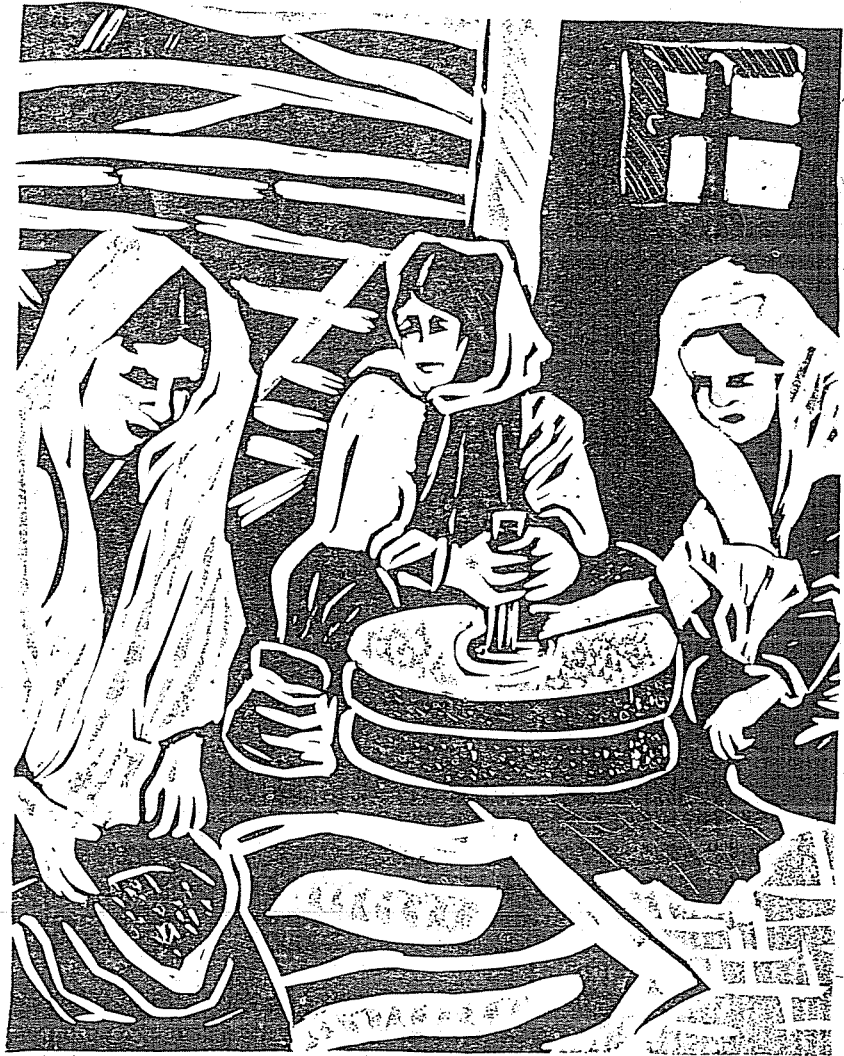

Sivas

FOLKLORU

aylık folklor dergisi

Mehmet KAYA

Sayı : 36

Ocak 1976

250 Kuruş

BU SAYIDA

Tıp Biliminin Bir Bilim Olmaktan Çıkışı.. (2)	Halis Turgut CİNLİOĞLU
Sivas'ta Doğum Folkloru (15)	Müjgân UÇER
Sivas'ta Takunya ve Nalıncılık	Necdet BULUZ
Mektup Mânileri (2)	Nail TAN
Halkevinde Bir Âşık Sohbeti	Vehbi Cem AŞKUN
İyiler Ülkesi «Masal»	Remzi TARHAN
Asker Mektupları	Doğan KAYA
İlkiz Oluk	Emin KUZUCULAR

ve
3- Cildin Fihristi
Okuyucularımıza

SIVAS FOLKLORU : Sivas'ta çıkar aylık folklor dergisi-Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden İbrahim ASLANOĞLU - Yıl 3 - Ocak1976, Sayı : 36 Abone Şartları: Sayısı 250 Kuruluş Yıllığı 30, altı aylığı 15 Lira. Dış Ülkeler için ayrıca posta ücreti eklenir. Bütün yazışmalar için: P.K. 60 - SIVAS

İLÂN : Özel ilân ve reklâmlar pazarlığa tâbidir. Özel ilân ve reklâmlardan sorumluluk kabul edilmez. Gönderilen yazılar basılsın veya basılmasın geri verilmez.

SIVAS FOLKLORU Basın Ahlâk Yasasına Uymayı Taahhüt eder.

Dizgi ve Baskı : EMEK MATBAA — SIVAS

ASKER MEKTUPLARI

Doğan KAYA

Çok çeşitli mevzuları ihtiva eden folklor üzerine yapılan incelemeler, araştırmalar ve derlemeler kabul etmek gerekir ki; değerli folklorcu İbrahim Aslanoğlu'nun üç senedir büyük bir sabır ve başarıyla yayınladığı Sivas Folkloru'nun, bu sahada önemli bir boşluğu kapattığı da bir gerçektir. Başlangıçtan beri, Sivas çapında, folklorun hemen her mevzuunu aksettiren yazılar, bunun en büyük delilidir. Gün geçtikçe kendini yenilediğini de, müşâhade etmekteyiz. Bu kendini yenileyici daha ziyâde, folklorun el atılmamış mevzularına meyletmekle sağlanmaktadır.

Folklorumuzda ihmâl edilmiş veya dikkat edildiğinde oldukça değer taşıyan ve üzerinde hiç inceleme yapılmamış olan mevzular çoktur. Bunlardan biri de, çok sözü edilmesine rağmen kayda geçirilmemiş olan, asker mektuplarıdır. Bunların derlenmesinin lüzumuna inanarak; ilk fırsatta elde ettiğim mektuplardan ancak orijinal olarak - üç tanesini seçebildim. Mektup sahiplerinin Sıvaslı olmaları mecburiyeti de, tabii diğer mektupların bir kenara bırakılmasına sebep oldu.

Aşağıda kaydettiğim mektupları neşrederken, ağız hususiyetlerine bağlı kalmayıp, bazı gramer hatâlarını da düzelttim. Bunun haricinde mektubun tabiiğine dokunmadım.

Mektuplarda kelimeler arasındaki ses benzerliği, yer yer mübalağa hissi, bir askerîin iç dünyası ve kültür yapısı, karşısındakine duyduğu iyiniyet duygularının tezâhürü, huzurlu olduğunu belirttiği hâlde gurbetin ve hasretin verdiği coşkunluktan ileri gelen illerde kendini bedbaht gösterme çabaları dikkâtimi çeken hususlar oldu.

1. MEKTUP

Bismillahirrahmanırrahim

- Yüksek bir türk gencine takdimdir.-

Ey benim candan ve gönülden, kalbimin köşesinden, gülyâğı şîşesinden, günlük neş'esinden derken, hâlden hatırdan, beş-on satırdan...

Yazması benden, okuması senden, dinlemesi arkadaşlardan.. Yeni açmış güller gibi, şeker yemiş diller gibi, kız oğlana mendil sallar gibi, seni-beni, gemideki yelkeni, kayıktaki dümeni, taksideki freni, silada hasretlik çeken, sizi-bizi, ördeği-kazı tarladaki karpuzu, gökteki yıldızı, siladaki bekâr kızı yaratan yüce mevlâdan iyilikte olmasını dilerim. Hâl ve hatırını sorarım. Elllerinden sıkar, müsâdenle ben de senin gözlerinden öperim.

Arkadaşım, atmış olduğun kendin kadar kıymetli mektubunu aldım. Derecesiz memnun oldum. Ben de, seni memnun edebilmek için, çirkin yazılarımla düzgün satırlarımı karalayayım.

Arkadaşım Kadir, Tayyar'dan mektup alıyon mu? Alıyorsan; adresini bana yaz. Ve bir de Kanber Alakuş'un adresini...

Arkadaşım Hamdi'den suâl etmek istersen; ön ve son kelimesine kadar hamdolsun sıhhatim yerindedir. Bir kederim varsa; o da sizler gibi arkadaşlardan ayrılışım.

Arkadaşım, biz de sizin gibi arazideyiz. Çadırda yatıyoruz. Bir ay filan oluyor.. Yalnız, bizim olduğumuz yerde sivrisinek çok. Başka bir yaramazlık yok.

Arkadaşım, daha ne yazayım? Huzurunuzdan istemiyerek ayrılırken üzerime farz olan tanrı selâmlarımı tekrardan sunarım. Kesane kebap, acele cevap...

Haydi mektubum uğurlar olsun. Dağlar taşlar yolun olsun. Geçtiğin köprüler ve yollar uzun olsun. Şu mektubu vermeyenin iki gözü kör olsun.

Son

Yazan Kıymetsiz arkadaşım Hamdi Şimşek.

NOT : Mektup sahibi : Hamdi Şimşek

Tahsili : Ortaokul birinci sınıftan terk

Memleketi : Yıldızeli'nin Bedel Köyü

Yaşı : 21

Mektubu yazdığı tarihi : 11 Eylül 1975

II. MEKTUP

Selâmün-aleyküm

Ey benim sayın, değerli, badem şekerli, güller arası, altın ortası, gaz-ördek yumurtası, geceleri rüyâmda; gündüzleri hayâlimde gezen, candan ve ciğerden pek çok kıymetli arkadaşım!

Evvelce kalbimin en derin köşesinden gül yağı şişesinden saklamış olduğum selâmlarımı sunar; hasretle her iki nazik ellerinden sıkırm. İki karakoç gözlerinden öperim. Nasılsın? İyi misin? İyi olmanı seni, beni yaratan Allah'tan niyaz ederim. Sende kıymetsiz kardeşinden soracak olursan; hamdolsun iyiyim.

Arkadaşım Fehmî! Ben haziranın yirmi-sinden beri Sivas'tan mektup alamıyorum. İstirahatlarda hep senin gönderdiğin Sivas manzarasına bakıyorum; bir de fotoğrafına.. Sen de beni hatırla diye bir cansız resmimi gönderiyorum. Bana verdikleri doğun önünde çektim.

Ali durumuma gelince; biz her gün eğitim yapıyoruz. Hergün günleri sayıyorum, bitmek bilmiyor.

Kıymetli arkadaşım başka ne yazayım. Benim yazacağım bu kadar eksikliğini sen tamamla.

Mektubuma değil de, satırlarıma burada son verirken tekrar selam eder, incitmeden ellerinden sıkar, müsâdenle gözlerinden öperim.

Yazıp gönderen

Talihsiz arkadaşın Kadir

Erin gönderdiği fotoğrafın arkasındaki manzum sözler :

Gönül gezmek ister,
Hasretlik sevgiyi besler,
Beni soran olursa,
Çıkar resmimi göster.
Dağda ceylan gezer mi?
Tozu toprağı ezer mi?
Bak, sen garip resmime;
Bacanağına benzer mi?

NOT : Mektup sahibi : Kadir Taş

Tahsili : Ortaokul birinci sınıftan terk.

Memleketi : Sivas'ın Keçili Köyü

Yaşı : Anne yaşı 19

Mektubu yazdığı tarih : 19 Ağustos 1975

III. MEKTUP

-Yüksek bir Türk gencine takdimdir.

Ey benim pek çok kıymetli canım arkada-

şım, kardeşim ve tertibim ve devrem olan arkadaşım! Şu kısa satırlarıma başlarken; önce üzerime farz olan en büyük saygılarımı, sevgilerimi ve kucak dolusu selamlarımı 20 günlük hasretten o iki ellerinden incitmeden sıkarken; müsâdenle usulca gözlerinden öperim ve en önce «nasılsın, iyi misin ve ne durumdasın arkadaşım Bekir?» diye sorarım ve vazifende başarılar ve sanki bir hayâl gibi şu askerlik denen kutsal vazifeyi bitirmeni seni ve beni yaratan Ulu Tanrıdan temenni ederim.

Canım arkadaşım! Göndermiş olduğun en az kendin kadar kıymetli bir zarf içinde iki kâğıtlı mektubunu aldım ve ne kadar memnun olduğumu sana mektupla anlatamam.

Arkadaşım Bekir! İnan ki, senin mektubunu okurken; sanki seninle başbaşa vermiş konuşur gibi bir şey oluyordum. Ama bir de baktım ki sen yoksun. O vakit ne olduğumu bilmiyorum.

Arkadaşım! Şimdi sen bir saniye daha akıldan çıkarmayan gariban devren olan Ahmet'ten bir miktar soracak olursan; benim şimdilik canım sağ ve sıhhatim yerinde. Tek düşüncem var: O da senin bildiğin gibi köyümün ilk baharda açılan çiçek gibi kızlardan ve sonbaharda açılan ve misk gibi kokan gül yanaklı kızların, ye senin ve diğer arkadaşlarımla ve anemin ve babamın ve memleketimin ve herkesin ile kavuşmanı düşünüyorum ve memlekete bir daha sağ olarak dönermiyim, diye onu düşünüyorum.

Arkadaşım Bekir! Biz yine arazideyiz. Hava geceleri çok soğumağa başladı. Onun için muntıkada üşümeğe başladık. Şimdilik burada işimiz çok sıkı. Dün saat 6'da çalışmadan geldik. Hemen yemeği yedik, kuşandık. İctimaa çıkarken arkadaşın biri dedi ki: «Uç mektubun var.» dedi. Bir baktım biri küçük Mustafa'dan Biri Erdemli'li ve Urfa'da asker bir arkadaştan.. Biri de hiç unutmadığın arkadaşım olan senden Bizi hemen muntıkaya götürdüler. İnanırsan arkadaşım ayın ışığında bir parça okuyabildim. Tabura gelince sabah uykudan kalkar kalkmaz hemen mektubunu çıkarttım; hepsini okudum.

Arkadaşım! Burada bugün arkadaşlar izine gidiyorlar. Bir hemşehrime de Sivas'a gidiyor. Sivas'ta bizim eve de uğrayacak. Ge-

(Sonu 23. Sayfada)

Tıp biliminin bir bilim olmaktan çıkışı..

(BAŞTARAFI SAYFA 4 DE)

değeri veren bir dine bağlı olanlar için ne kadar yakışsuz şeyler bunlar..!

O çevreden bir tanışa dinlediklerimi anlattığım zaman güldü, ve:

«Bunlar karşılaştıkları adama göre masal, ilaç, yol uydururlar» dedi ve zavallıları soymak ta çok usta oldukları hakkında bir çok şeyler anlattı.

Demek oluyor ki, tekkelerin hüviyeti, ziyaret usulleri, ilaçlar adamına göre değişiyor.

«— Bazı ziyaretlerin korunması için «Yasak» kaydeleri konmuştur. Örneğin: O yatırın bulunduğu yerdeki ağaçların kesilmemesi için «kesenin eli kesilecektir», «Buradan kesilen ağaçların yandığı ev bir gün kül olacaktır.» gibi. Aslında ağacı korumaktan çok, tekkeyi ziyaret edenlerin rahatı düşünümlerle konan bu gibi yasakların bir bakıma faydası olmuştur. Hiç değilse Topçam gibi bazı ağaçlık yerler kesilmekten günümüze kadar korunmuş, kimse el sürmemiştir.

GEZEN TEKKELER :

Gezen tekke olur mu? Olmaz tabii, fakat, bizim şeyh ve hoca efendilerimiz buna da çare bulmuşlardır. Her hangi bir tekkeye gidemeyen, işi gereği buna imkân bulamayan vatandaşın ayağına gitmekle bir bakıma seyyar tekke yaratılmış olmaz mı?

Bazı şeyhler ve müritleri kendilerini her çeşit âfet ve belâlardan koruyucu dua sahibi tanıtmışlar; türbe ziyaretlerindeki adaklar, başlıklar kendilerine verildiği takdirde tekkelerin yerine bu vazifeyi yapacaklarına halkı inandırmışlardır. Bu suretle atlarına binen şeyhler ve müritler kafiye halinde köy köy gezmiye başlarıydı. Özellikle harman zamanı seçilen bu gezilerde okudukları duaların karşılığı topladıkları arpa ve buğdayları şehir pazarların-

da paraya çevirir ve yeni yolculuğa koyulurlardı.

Bu şeyh efendilerin duaları, daha çok çiftçinin ekinlerine bela olan sıçancıklar, çekirgeler gibi hayvanlardan korunmayla ilgili olacağı düşünmeye gerek yoktur. Gerçekten dualarını yaparken elleriyle göklere, yerlere doğru yaptıkları işaretleri; bir kafilenin çekirge üzerine yazılmış duadan parçaları dikkat çekiydi.

Hele bir şeyhin köylüye şikâyetini diz çökerek söyletmesi, ondan sonra duasını okuması ve «Amin» dedirttikten sonra şeyhin çecden veya tığdan bir avuç buğday alarak çevresinde biriken köylülere serpmesi ve en sonunda «Beroketiniz çok, âfetleriniz yok olsun» demesi pek hoşumuza gitmişti.

En son kafiye 1934 de gördüm. Daha sonraları görmedim ve işitmedim.

SON

Asker Mektupları

(BAŞTARAFI SAYFA 18 DE)

İnce ben iyice herşeyi sorar öğrenirim. Sana öyle bir mektup yazarım ki, mektubu okuyunca sanki Sivas'ı görmüş gibi olursun. Arkadaşım biz asker ocağında memleketi düşündükçe mahvoluyoruz. Böyle giderse, bizim askerlik bitmiyecek.

Burada son der, tekrar selam eder acele cevap beklerim.

Gönderen

Unutulan asker

Mektup sahibi : Ahmet Ceylan

Tahsili : Ortaokul son sınıftan gezintili.

Memleketi : Sivas'ın Aydoğan mahallesi

Yaşı : 20

Mektup yazdığı tarihi : 7 Eylül 1975